

УДК 338.483.1-054.57(477-2)

КУЛЬТУРНО-ІСТОРИЧНА СПАДЩИНА НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШИН ЯК СКЛАДОВА ТУРИСТИЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ РЕГІОНУ

Ігор Зінько

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
вул. Університетська, 1, м. Львів, Україна, 79000, тел. (032)231-41-51
E-mail: igor_zinko@ukr.net*

Розглянуто значення, специфіку та інструментарій гармонійного та органічного включення культурно-історичного доробку національних меншин у формування туристичного потенціалу регіонів. Наголошено, що вдале поєднання багатьох елементів національної культури різних народів сприяє зростанню туристичних потоків, міжнаціональному взаєморозумінню та формує сприятливий туристичний візерунок регіону. На прикладі культурних традицій та історичної спадщини малочисельного народу караїмів показано можливості їхнього залучення до урізноманітнення туристичних можливостей АР Крим та Івано-Франківської області. Розглянуто особливості транскордонного туристичного співробітництва Львівської та Закарпатської областей з урахуванням можливостей використання культурно-історичного потенціалу національних меншин, зокрема, поляків, словаків та угорців.

Ключові слова: національні меншини; культура та історія; туристичний потенціал; регіон; транскордонне співробітництво.

Постановка проблеми. Важливою складовою посилення та урізноманітнення туристичного потенціалу регіону може бути врахування багатого та оригінального доробку народної культури та історичної спадщини національних меншин. Навіть малочисельні етнічні спільноти за доброї самоорганізації та ефективної політики підтримки держави і органів регіонального та місцевого самоврядування здатні привнести неповторні елементи та яскраві фарби у туристичну палітру території. При цьому включення різних складових та жанрів фольклору та пам'яток національної культури та історії можна розглядати як у структурі побудови тематичних туристичних маршрутів, присвячених власне цьому народові, так і в поєднанні з аналогічними надбаннями інших етносів, насамперед домінуючого тут титульного народу. Така практика дає змогу показати місцевим та іноземним туристам справжнє багатство та різноманітність туристичного потенціалу краю, продемонструвати зразки міжнаціонального взаєморозуміння та взаємовпливів традицій і культур.

Формування цілей статті. Чималими є пізнавальне та світоглядне значення такого напрямку розвитку туризму, а також поступова ліквідація усталених стереотипів щодо ментальності та побутової культури сусідніх народів. Використання культурно-історичної скарбниці національних меншин дає змогу посилити їхню ідентичність та стримати асиміляційні та міграційні процеси, стимулює розвиток національної освіти, сприяє відродженню народних ремесел та фольклору. Йдеться

про синергетичний ефект у розвитку туристичної справи, коли переплетення історії, традицій та культур може давати несподіваний результат. До того ж, такий підхід дає підстави подбати про залучення організаційних та фінансових можливостей туристичних фірм чи грантових можливостей зарубіжних країн та інвесторів, якщо їх безпосередньо чи опосередковано стосується та цікавить культурно-історична тематика того чи іншого народу, найчастіше, очевидно, власного. Отож за добре організованого маркетингового супроводу можна сподіватися на зростання потоків туристів з-за кордону, гідно репрезентувати туристичні можливості регіонів на виставках та ярмарках.

Виклад основного матеріалу. Національні меншини мають різні джерела походження. Окрему групу меншин становлять корінні народи, які не мають власної державності, або ж її втратили в історичному минулому, а держава теперішнього проживання є їхньою батьківщиною, отож саме вона повинна дбати про збереження і примноження культурно-історичного надбання цих народів та гідне його представлення на національному та міжнародному рівнях. Яскравим прикладом тут може бути культурно-історична спадщина кримських татар, караїмів чи кримчаків та піклування про них з боку нашої держави та керівництва АР Крим, що за теперішніх політичних реалій окупації півострова Росією не може піддаватися конструктивному обговоренню.

Другою чисельною групою національних меншин є народи, які мають в особі держав-сусідів свої історичні батьківщини. Доволі часто зони їхнього етнічного розселення з різних причин опиняються поза межами політичних кордонів, отож вони стають меншинами у новій державі, хоча й віддавна були корінними на цій території. Прикладами таких меншин в Україні можуть бути угорці на Закарпатті чи румуни у Чернівецькій та Закарпатській областях, росіяни в прикордонних районах Сумської та Луганської областей, поляки на Львівщині тощо. У цьому випадку культурно-історична спадщина таких народів тісно переплітається з надбаннями інших народів, передусім українського, істотно підтримується відповідними інституціями з-за кордону та дипломатичними представництвами історичної батьківщини. Це аж ніяк не означає, що культура і традиції таких народів та пам'ятки їхньої історії мають перебувати у сфері інтересів лише сусідніх держав чи використовуватися виключно для обслуговування іноземних туристичних груп з цих країн.

Ще одну групу становлять національні меншини так званого діаспорного походження – нащадки тих, хто колись давно переселився в Україну з територіально віддалених держав, або ж теперішні переселенці. Вони, зазвичай, не мають територій компактного розселення, проживають по всій території держави дисперсно (більша частина росіян, євреї, поляки на Житомирщині чи Поділлі, вірмени тощо), хоча й можуть в окремих випадках творити чисельно значну та компактну групу населення (греки в Приазов'ї, болгары на півдні Бессарабії), інколи навіть більшу, ніж місцеві корінні народи та титульний етнос (росіяни в Криму). Культурно-історичні доробки народів діаспорного походження також активно підтримують з-за кордону відповідними інституціями історичних батьківщин, однак і в цьому випадку необхідно конкурувати за органічне їхнє включення у надбання нашої держави та активне і творче його представлення з туристичною метою.

Однак більша частина національних меншин має змішане походження, що ніяк не позначається на їхньому статусі чи на доробках культури і мистецтва.

Зупинимось, зокрема, на можливостях використання культурно-історичної спадщини маленького народу – караїмів, чия складна історична доля розкидала їх як по самій Україні, так і по всьому світу. Загальна їхня чисельність на рубежі ХХ–ХХІ ст. обчислюється у майже 2 тис. осіб, з яких 1 200 осіб мешкає в Україні (найбільше у Криму (майже 700 осіб) та в Івано-Франківській обл. (понад 100 осіб)). Караїми разом з кримчаками та кримськими татарами визнані автохтонним народом Криму. За рубезжем найбільше караїмів мешкає у Польщі, Литві (район Тракаю) та Росії, значно менше – у США, Туреччині та Ізраїлі.

Це народ кипчацько-огузької підгрупи тюркських мов: їхня мова близька до кримськотатарської, однак вона практично зникла у Криму, а її відмінний тракайський діалект побутує лише у кількох сім'ях у Литві. Вони сповідують окрему релігію, відому як караїмізм, яка поєднує в собі риси юдаїзму, християнства та ісламу. Ця релігія ґрунтується на Старому Заповіті, який віряни мають читати та інтерпретувати самі, не покладаючись на сторонні авторитети. Прихильників цієї релігії називають караїмами (у перекладі – читач). Караїмізм відрізняється від трьох інших монотеїстичних релігій – юдаїзму, християнства та ісламу – тим, що, на відміну від кожної з них, не має жодних доповнень до Старого Заповіту – як от Талмуд у юдеїв, Новий Заповіт у християн, Коран у мусульман.

Частину кримських караїмів наприкінці ХІV ст. захопив у полон Вітовт і розселив по території Великого князівства Литовського, спочатку у Тракай, а згодом – у інші частини Литви та Польщі. Тривалий час караїмів ототожнювали з євреями, і тільки наприкінці ХVІІІ ст. визнали окремою народністю.

Наприкінці 2005 р. в Галичі на Івано-Франківщині відкрили Музей караїмської історії та культури. Це унікальний, єдиний в Україні подібний заклад. Дерев'яний храм – кенаса, споруджений у ХVІ сторіччі, 1830 року під час пожежі згорів. Тоді караїми побудували нову муровану кенасу. На початку 60-х років минулого сторіччя галицьку кенасу комуністична влада закрила і влаштувала у приміщенні склад, а 1985 р. храм зруйнували вщент.

Працівники Музею караїмської історії та культури планують дослідити фундаменти зруйнованої кенаси та спорудити на цьому місці меморіальний знак. Донині в Галичі збереглося 11 караїмських будинків кінця ХІХ – початку ХХ ст., об'єднаних між собою однією віссю – вулицею Караїмською, що не втратила своєї історичної назви. Вона виходить на головну Ринкову площу міста. На високому пагорбі правого берега Дністра в селі Залукві поблизу Галича видніються старі надгробки караїмського зерету (цвинтаря). Кладовище – одна з небагатьох в Україні історико-культурних пам'яток цього етносу, що збереглася донині.

Протягом останніх років співробітники Національного заповідника “Давній Галич” під орудою завідувача Музеєм караїмської історії та культури І. Юрченка здійснили інвентаризацію надгробків. Кладовище занесено до Державного реєстру пам'яток. В експозиції та фондах новоствореного музею майже 5 тисяч експонатів. Серед них – культові й обрядові речі караїмської громади Галича та релігійні книги, інвентар караїмського храму – кенаси. У керівництва Національного заповідника

“Давній Галич” та у дирекції музею є чимало цікавих задумів. Планують, наприклад, створити при музеї електронну бібліотеку-архів, до бази даних якої увійдуть рідкісні книги, періодика, архівні матеріали, інші раритети, що стосуються караїмської тематики [5].

Зараз, за даними Асоціації кримських караїмів “Кримкарайлар”, на історичній батьківщині, у Криму, залишилося не більше 700 караїмів, які майже повністю асимілювалися переважно в російськомовне середовище. Тут також працюють національно-культурне товариство “Кардашлар” та етнокультурний центр “Кале”, 2006 року відбулися такі культурно-мистецькі акції, як IX Міжнародний молодіжний караїмський табір у Чуфут-Кале та Всесвітній фестиваль культури кримських караїмів у Євпаторії. На ці заходи з’їхалися караїми із різних регіонів України, а також гості з Польщі, Туреччини, Росії, Білорусі, Литви, Франції, Італії, США, Австралії.

Центром духовного життя караїмів є Євпаторія, де наприкінці 90-х років відкрито комплекс духовних храмів – кенас, які відразу стали вагомим туристичним об’єктом. Тут відбулося також відкриття пам’ятника С. Дувану, представнику караїмського народу, який керував міською владою в Євпаторії упродовж 1906–1917 рр. і багато зробив для розвитку цього самобутнього курорту. Проблема збереження культурно-історичної спадщини цього маленького народу в сучасних умовах є доволі актуальною.

Доволі часто члени іноземних туристичних груп, замовляючи тематичні екскурсії, присвячені національній спадщині свого народу, перебувають у звичному для них полоні сформованих стереотипів та уявлень, наперед знають інформацію про об’єкти, які хочуть відвідати. Однак під час екскурсії за вдалого поєднання об’єктів культурно-історичного надбання інших народів вмілий екскурсовод може великою мірою посприяти хоча б частковій зміні попередніх стереотипів та пом’якшенню упереджень. Важливо, щоб показ цих об’єктів не мав різкого протиставлення, тим паче деструктивного характеру і не спричинив конфліктного стану чи то всередині туристичної групи, чи між екскурсоводом і групою.

Під час організації екскурсій для українських туристів необхідно їх ознайомлювати з культурно-історичною спадщиною національних меншин, включаючи для відвідин не лише віддавна знайомі пам’ятки чи постаті, а й об’єкти, що зумовлюють неоднозначне сприйняття. Наприклад, під час організації екскурсії для українських школярів на Личаківський цвинтар, окрім поховань відомих українців, а також Г. Запольської, М. Конопницької, А. Гротгера, варто пропонувати, поруч з комплексом поховань УГА, відвідати поле захоронень Львівських орлят, щоб наші співвітчизники сформували уявлення про складність і водночас розмаїтість нашої спільної історії та культури.

У західних областях України найуспішніше для потреб туризму залучають культурно-історичні надбання поляків у Галичині, угорців, словаків, румун у Закарпатті, чому сприяє багата та різноманітна спадщина, добре збережений стан багатьох об’єктів, а також ефективна, послідовна та виважена політика Польщі та Угорщини, постійна зарубіжна підтримка польських та угорських національних товариств. Останніми роками туристичні потоки з цих країн зростають, якщо не брати до уваги минулі два роки у зв’язку з війною на Сході України. Однак навіть у

цьому випадку існує ще багато невикористаних можливостей, здатних примножити туристичний потенціал регіонів, вдало формувати регіональну туристичну політику та розвивати співпрацю з партнерами з-за кордону. Можливості використання культурно-історичного надбання інших національних меншин розкриті значно менше і потребують активних і творчих зусиль. Наприклад, для туристів з Румунії привабливість прикордонних регіонів Чернівецької та Закарпатської областей, де проживає багаточисельна румунська меншина, не є настільки значна, оскільки місцеві туристичні організації мало залучають культурні доробки румун для потреб розвитку галузі.

Зокрема, важливим етапом поліпшення відносин між Польщею та Україною стала “Польсько-українська стратегія транскордонного співробітництва на 2007–2015 рр.”, що є оновленням аналогічного документа, розробленого 2005 р. на перспективу 2005–2015 рр. У програмі представлені аналіз сучасного стану, головні цілі та пріоритети соціального, екологічного, туристичного і рекреаційного розвитку прикордонних областей та воєводств – Люблінського та Підкарпатського воєводств Польщі та Волинської, Львівської та Закарпатської областей України. Головною метою цієї Програми була підтримка транскордонного співробітництва східних регіонів Польщі, що є зовнішніми кордонами ЄС. Сьогодні програму вже завершено та, очевидно, є потреба у проведенні її підсумків з метою з’ясування проблемних моментів, вироблення конструктивних доповнень та коригування з урахуванням сучасних реалій задля опрацювання нового варіанта.

Серед іншого у Програмі значну увагу приділено розвитку туризму, враховуючи багатий культурно-історичний потенціал прикордоння. З українського боку кордону він опирається, зокрема, на багатство розмаїтих пам’яток історії та культури, серед яких – унікальні історико-архітектурні ансамблі середньовічних частин Львова (їх занесено до списку світової спадщини ЮНЕСКО), а також не менш цікаві забудови старовинних кварталів Луцька, Володимир-Волинського, Жовкви, Дрогобича, Ужгорода, Мукачєвого, Хуста (Україна). Серед перлин європейського зодчества варто виокремити:

- замки в Луцьку (замок Любарта), Олеську, Підгірцях, Золочеві, Свіржі, Мукачєвому, Невицькому (Україна); палаци та пам’ятки садово-паркового мистецтва у Львові, Стрию, Самборі, Сокалі, Дрогобичі, Радехові, Олиці, Ужгороді; особливо багате прикордоння на пам’ятки релігійно-сакральної культури – костели, церкви, монастирські споруди, синагоги, цвинтарі, серед яких православні храми у Луцьку, Володимир-Волинському (Успенський собор), Берестечку, Львові (Успенська церква та ін.), греко-католицькі церкви у Львові (кафедральний собор Св. Юра та ін.), Жовкві, Потеличах, Ужгороді, монастирські комплекси в Крехові, Уневі, Страдчі, Львові, римо-католицькі костели у Львові (Латинський кафедральний собор та ін.), Луцьку, Дрогобичі, Жовкві, Городку, Золочеві та ін., ансамбль вірменського собору у Львові, численні пам’ятки дерев’яної церковної архітектури в Карпатах та на Закарпатті (так звані «лемківський», «бойківський» та «гуцульський» стилі), пам’ятки єврейської культури у Львові, Белзі, Городку (Україна); пам’ятки промислової, селянської, міської, військової культури тощо;

- пам’ятні місця, пов’язані з життям та творчістю відомих українських,

польських, єврейських, німецьких, австрійських та інших діячів культури, мистецтва, відомих політиків, священнослужителів тощо; сюди можна зачислити знакові місця національної історії українського, польського, єврейського та інших народів (гора Маківка, Цвинтар львівських орлят у Львові та ін.).

– відвідання музеїв, меморіальних квартир, місць захоронення цих людей та місць, де відбулися пам'ятні історичні події, має велике пізнавальне та виховне значення для організації туристичних подорожей.

У стратегії польсько-українського транскордонного співробітництва на основі аналізу існуючого стану справ, тенденцій світового та європейського досвіду визначено пріоритетні напрями та цілі розвитку туризму та охорони культурної спадщини (пріоритет 3). У ньому зазначено, що туризм і рекреація стануть в недалекому майбутньому стовпами регіональної економіки. Отож необхідно формувати спільні туристичні продукти, які могли б охопити різні форми туризму та рекреації, активізувати в цьому напрямі діяльність органів місцевого самоврядування, розробити заходи наукового, навчально-освітнього та маркетингового характеру. Прискорений і збалансований розвиток туризму сприятиме розвитку сільської місцевості, модернізації туристичної та супутньої інфраструктури.

Метою реалізації цього проєкту є:

– Ідентифікація та розвиток українсько-польського прикордоння як єдиного туристичного регіону. Щодо цього необхідно створити інтегровану туристичну пропозицію і пропагувати її в Європі, а також розвивати та вдосконалювати спільні туристичні продукти. Головні туристичні об'єкти можуть ставати підставою для формування групи туристичних продуктів на території обох держав і творити просторову цілісність.

– Розвиток інтегрованої системи маркетингу та популяризації польсько-українського транскордонного регіону в Україні, Польщі і за кордоном. З цією метою необхідно запровадити спільну маркетингову діяльність, створити єдину туристичну марку транскордонного регіону, активізувати систему туристичного інформування, розширити доступ до різних інформаційних джерел туристичного характеру. Маркетингову діяльність необхідно базувати на стратегії спільних заходів із застосуванням сучасних інструментів і дослідних технологій. У практику туристичної діяльності доцільно впровадити робочий девіз "Нічого про нас без вас", який означає: популяризувати польські туристичні продукти, водночас слід пропагувати українські, і навпаки. На рекламних стендах під час виставок варто вивішувати спільні вивіски та логотипи, видання і популяризацію турпродукту доцільно проводити спільно з розробниками і видавцями та мати логотип регіону [3].

Створюючи нові туристичні продукти, важливо врахувати можливість вдалого поєднання доробків культури та історичні надбання кількох народів, не оминати, а гнучко поєднувати навіть не цілком зручні, з точки зору історичної коректності, об'єкти, які цілком можливо відповідним чином допасувати до потреб іноземного туриста. Зокрема, під час організації для поляків екскурсій до Кременця та Олеська цілком можливим є включення історико-культурного заповідника «Козацькі могили» у Берестечку. Це відомий для нас об'єкт, місце вшанування пам'яті козаків і селян, що брали

участь у Берестецькій битві 1651 р. під час національно-визвольної війни під проводом Богдана Хмельницького. Однак у цій битві армія Речі Посполитої під командуванням Яна II Казимира перемогла, отож для польських туристів ця інформація не матиме негативного відтінку.

Створення потужного та інтегрованого інституційного оточення розвитку туризму у польсько-українському прикордонні передбачає, що для реалізації цієї мети необхідна координація польсько-українського співробітництва у збереженні та примноженні культурної спадщини, а також його належної популяризації. Необхідно поглибити співробітництво між відповідними органами самоврядування та громадськими організаціями транскордонного регіону, а також між туристичними фірмами обох країн. Збереження культурно-історичної спадщини українсько-польського транскордонного регіону передбачає скоординовану діяльність з питань: складання реєстру культурних, історичних та архітектурних пам'яток; виведення з аварійного стану історичних та культурних пам'яток регіону; розробки транскордонних проектів з метою спільного відновлення культурної та історичної спадщини прикордонних регіонів із залученням реставраторів та архітекторів провідних країн світу, підготовки кадрів для музеїв, галерей та культурних об'єктів, які потребують ефективного фінансового та організаційного менеджменту [4]

У статті 6 Закону України “Про національні меншини в Україні” (1992) зазначено, що держава гарантує всім національним меншинам права на національно-культурну автономію: користування і навчання рідною мовою чи вивчення рідної мови в державних навчальних закладах або через національні культурні товариства, розвиток національних культурних традицій, задоволення потреб у літературі, мистецтві, засобах масової інформації. Пам'ятки історії та культури національних меншин в Україні охороняють законом [1].

Традиційно на заході України відбувається значна кількість національних свят, фестивалів. Наприклад, під егідою Закарпатської обласної державної адміністрації за участю культурно-освітньої організації “Матіца Словенска”, інших словацьких національно-культурних товариств краю традиційно восени проводять обласне свято словацької культури і фольклору “Словенска веселіца”. Зазвичай місцем його проведення є різні райони, де компактно проживають представники корінного етносу сусідньої країни. На святкових сценах лунають барвисті мелодії та зачаровують запальні танці самодіяльних колективів художньої творчості. Традиційним успіхом серед учасників свята користуються виставки-ярмарки народних умільців та майстрів словацької кухні. Такі свята органічно поєднують зацікавлення та духовні потреби не лише місцевої меншини, а й української більшості краю, представників інших етносів, гостей Закарпаття з інших областей України та зі Словаччини.

Попри видимі успіхи у залученні культурно-історичної спадщини словаків, у Закарпатті відчутно переважає угорська тематика, адже представників цієї меншини тут проживає найбільше – понад 150 тис. осіб. Живуть вони доволі компактно, мають відчутну підтримку від різних інституцій та установ сусідньої Угорщини. Віддавна вони відзначаються відчутними здобутками у шкільництві, організації культурних заходів, а останніми роками угорці Закарпаття активно включилися у транскордонні програми співробітництва, серед яких вагоме місце займає розвиток туризму.

Угорці разом з українцями спільно відзначають історичні події, шанують своїх славнозвісних земляків – вихідців з різних національних громад, що прославляли свої народи та свій край. Зокрема, ужгородці традиційно відзначають славетні дати угорської національної історії та роковини народження відомого поета Шандора Петефі поблизу його пам'ятника на площі, що названа його іменем. Такі ж урочистості відбуваються і в інших населених пунктах краю, де компактно живуть етнічні угорці.

Українські та угорські спеціалісти та керівництво прикордонних регіонів 2011 р. домовилися про створення конкурентоспроможної та самодостатньої туристичної території в прикордонному регіоні України та Угорщини. Доволі активну участь у розробці програми співробітництва взяли директор Центру українсько-угорського регіонального розвитку Йосип Торпоі, а також представники управління європейської інтеграції, туризму і курортів Закарпатської ОДА та Асоціації сільського туризму області Саболч–Сатмар–Берег (Угорщина) [2].

Для Закарпаття важливим є розвиток прикордонного сільського туризму, розрахованого як для українських, так і для зарубіжних туристів. Легкість подолання кордону для іноземців, яким не треба візи, можливість зробити недорогі покупки низки продовольчих товарів та відвідання значимих та цікавих об'єктів привертає увагу насамперед угорців. До того ж, за супроводу закарпатських екскурсиводів вони не мають жодних мовних чи психологічних бар'єрів. Місцеві селяни, що активно залучилися до прийому угорців з-за кордону, отримують від цього додаткове джерело доходів.

Як і у випадку з польськими туристами, угорцям також треба показувати важливі об'єкти історії та культури українського та інших народів задля формування виваженого та об'єктивного туристичного візерунку краю. Наприклад, після традиційного для угорських туристів відвідання Верецького перевалу, де споруджено особливо шанований в Угорщині пам'ятник 1100 років віднайдення батьківщини під проводом короля Арпада 895 р., варто скерувати їхню увагу на пам'ятник, що знаходиться неподалік, і коректно пояснити історичні перипетії цього періоду. Він споруджений на честь розстріляних тут угорськими воєнками Українських січових стрільців, котрі полягли у нерівній борні за незалежність Карпатської України у березні 1939 р.

Висновки. Отже, виважене та добре, коректне включення культурного надбання та пам'яток історичної культури національних меншин для потреб розвитку туризму даватиме змогу досягти кількох ефектів одночасно. Це один з цікавих напрямів транскордонного співробітництва, можливість залучення інвестицій, розширення зайнятості, а ще – більша нагода здобуття низки непрямих нематеріальних ефектів. Обласні управління туризму та курортів можуть почерпнути у цьому напрямі додаткові стимули для своєї діяльності та значною мірою посприяти соціально-економічному та духовному розвитку регіонів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Про національні меншини в Україні : Закон України [Електронний ресурс]. Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1992. – № 6. – Ст. 529. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2494-12>.
2. Закарпаття та Угорщина спільно розвиватимуть туризм на прикордонній території [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakarpattya.net.ua/News/79398-Zakarpattia-ta-Uhorshchyna-spilno-rozvyvatymut-turyzm-na-prykordonnii-terytorii>.
3. Польсько-українська стратегія транскордонного співробітництва на 2007-2015 роки [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://te.zavantag.com/docs/2766/index-6296.html>.
4. Обґрунтування пріоритетів спільної українсько-польської стратегії транскордонного розвитку у сфері туризму в умовах підготовки до проведення Євро 2012. – Львів : Національний інститут стратегічних досліджень. Регіональний філіал у Львові, 2009.
5. Розвиток культури національних меншин в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://osvita.ua/vnz/reports/culture/11236/>

Стаття надійшла до редколегії 12.09.2016

Прийнята до друку 26.09.2016

CULTURAL AND HISTORICAL HERITAGE OF NATIONAL MINORITIES AS A PART OF TOURISM POTENTIAL OF THE REGION

Igor Zinko

*Ivan Franko National University of Lviv,
1, Universytetska Str., Lviv, 79000, Ukraine, tel. (032) 231-41-51
E-mail: igor_zinko@ukr.net*

The role, specific tools and harmonious and organic inclusion of cultural and historical heritage of national minorities in the formation of the tourism potential of the regions were considered. In this article was indicated that the use of the minority cultural potential had a great cognitive and ideological values, contributed to the gradual elimination of stereotypes and prejudices about the mentality and daily culture of neighboring peoples. In addition, the cultural potential can strengthen the identity of minorities and restraint assimilation and migration, stimulate the development of national education, revival of crafts and folklore, ethnic understanding and create attractive tourist pattern of the region. In other words, it is a synergy effects on the tourism business development. This approach gives the grounds to take care of attracting of institutional and financial capacities of travel agencies or international grant opportunities and investors, while well-organized marketing support can be expected an increase the flows of foreign tourists, successfully represent regional tourism opportunities at exhibitions and fairs.

Different sources of national minorities and especially the use of their historical heritage and cultural inheritance on behalf of organization of the tourism business were considered. The importance of establishing a permanent and effective assistance from their homeland was marked. In the case of cultural traditions and historical heritage of small peoples Karaites were shown the possibilities of their involvement in the diversification of the tourism opportunities in Crimea and in Ivano-Frankivsk region.

The possibilities of tourism business in the structure of the Ukrainian western regions cross-border cooperation were analyzed. Particular attention was paid to the Polish-Ukrainian border cooperation strategy. The features of cross-border tourism cooperation of Lviv and Transcarpathia regions, taking into account the possibilities of using cultural and historical potential of ethnic minorities, including Polish, Slovaks and Hungarians were considered.

Key words: national minorities; culture and history; tourism potential; region; cross-border cooperation.